

מיומנויות ואסטרטגיות למידה-

תיאוריה ויישום

© מרכז למידה – סואר : מרכז לאבחונים דידקטיים/ פסיכו-דידקטיים, הנחיית קבוצות, ייעוץ חינוכי, השתלמויות בתחום לקויות למידה, אסטרטגיות וסגנונות למידה, כלים דידקטיים ותרבות דרוזית, וטיפול בתלמידים בעלי צרכים מיוחדים, טיפול פסיכולוגי, תרפיה באומנות ודרמה תרפיה.

•כפר ינוח, מיקוד 25145, ת"ד 982, טל/פקס- 1534-9575320, נייד 0526961240
•דואר אלקטרוני – hanniz68@walla.co.il

אסטרטגיה – מהי



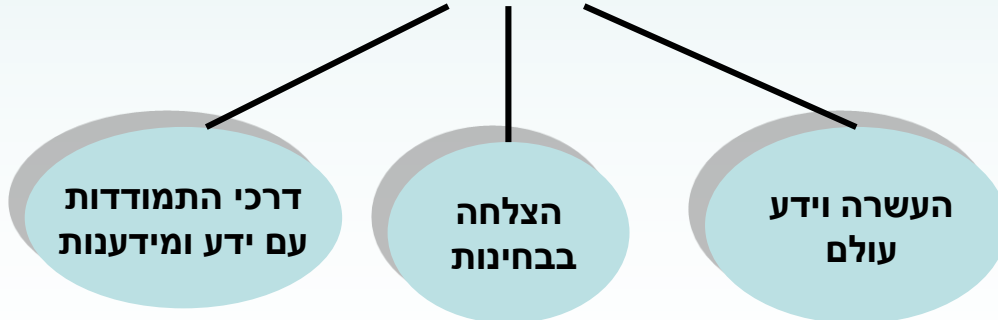
המונח "אסטרטגיה" מושאל מעולם המונחים הצבאי :

- ✦ תכנון הקרב
- ✦ מהלכים מובנים להשגת מטרה
- ✦ ביצוע הקרב, מבצע ...
- ✦ מערך בקרה והערכה

המונח "אסטרטגיה" בלמידה :

❖ דרך לארגון ותכנון משאבי ידע

❖ תכלול המידע שהצטבר להשגת מטרה



אסטרטגיה 1 – הגדרת מושג



מטרה : הבחנת המושג ממושגים אחרים קרובים
באמצעות מילות מפתח, וקישור נכון ביניהן.

שימוש : ביסוס ידע שנרכש במהלך למידה חזרה
או סיכום, ושיפור הבנתו.

יתרונות : * יצירת הגדרה אישית.
* לגיטימציה לשונות בהגדרות/גמישות.
* חזרה על החומר לשם שיפור הבנתו.

הגדרת מושג

1. איסוף מילים המגדירות את המושג.
2. קביעת רמת ההתאמה בין כל מילה ומושג.



לא קיים	לעיתים קיים	תמיד קיים	מילות מפתח



אסטרטגיה 2 – סיעור מוחין

מטרה: שליפה אסוציאטיבית של מושגים המתקשרים לכותרת.

ארגון המידע המאוחסן במוח בצורה מסודרת שתקל על שליפתו.

שימוש: בפתיחת נושא – הכנת קרקע לקליטת מידע חדש. בסיכום נושא – ביסוס ושיפור זיכרון לטווח ארוך.

יתרונות: * ארגון החומר

* שימור החומר בזיכרון

* שליפה מהזיכרון

היתרונות הנ"ל באים לידי ביטוי בתהליך הקטגוריזציה (מיון) שהוא חלק בלתי נפרד מהאסטרטגיה.



			זמנים

הטבלה נבנית תוך כדי עבודה !

אסטרטגיה 3 – סוגי ניבוי

מטרה : ביסוס נתונים מרמזים או נרמזים הנמצאים במאגר הזיכרון, וקישור ביניהם.

שימוש : סיווג מידע או רמיזה על תוכן טקסט.

יתרונות: מחייבת נקיטת עמדה והבעת דעה אישית מעוררת עניין גיוון ומוטיבציה.

אסטרטגיה 3 – סוגי ניבוי

סוג הניבוי

ניבוי עפ"י
כותרת עניינית

ניבוי עפ"י
מילות מפתח

ניבוי עפ"י
זיהוי בעיה

ניבוי עפ"י
שאלות מנחות

ניבוי עפ"י
קטיעת טקסט

שימוש

הצגת הנושא בו
יעסוק הפרק/טקסט

מ אחר והכותרת אינה מנבאת
חיפוש אחר מילות מפתח שמרמזות
על התוכן

השערה של הנושא על פי ניתוח
סמנטי של הכותרת ופרוק המילים
המרכיבות את הכותרת

• תווך באמצעות שאלות מנחות
• השערת הטקסט: (המללה)
• מדוע
• הנושא מתמקד ב ...

• השערה יצירתית
• קטיעת טקסט בשיאו

דרכי יישום

• קרא את הכותרת
• ברר מה אתה יודע אודותיה
• שער עפ"י הכותרת מה יהיה התוכן
• כתוב השערותיך
• קרא את הטקסט ובדוק

• קרא את מילות המפתח
• מצא את המשותף ביניהן
• בנה תסריט תוכני

• אפשרי רק בטקסט בו הכותרת מזמנת בעיות
• פרוק הכותרת למילים, מצא את הייחודיות
של המילים.
* הפיכת הכותרת לשאלות מנחות

• מתאים לטכסטים ארוכים ומסובכים
• שאלות מנחות לניבוי נכון

• מתאים לטקסט עלילתי
• לא רצוי יותר מפעם אחת בטקסט

אסטרטגיה 4 – סיבה ותוצאה

מטרה : הפחתת כמות הקריאה ומיקוד מידע.

שימוש : מקצועות בעלי תכנים רחבים (היסטוריה, תנ"ך)

יתרונות : חסכון בזמן זיהוי הרלוונטי ומיפוי הטפל
דרוג שלבי

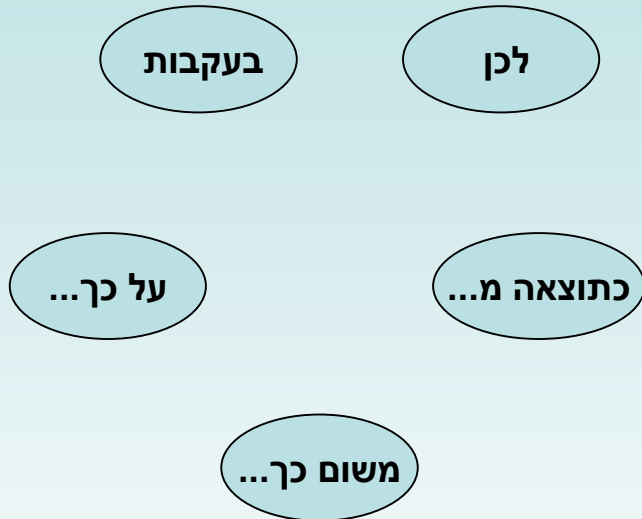
(עשרה שלבים מהקל אל הקשה – מצ"ב פרוט)

שלבי עבודה בטבלת "סיבה ותוצאה"

1. הסיבות נתונות בטבלה, לפי סדר הופעתן בסיפור. תוצאות נתונות במחסן. יש להתאים לכל סיבה תוצאה מתאימה.
2. הסיבות נתונות בטבלה לא לפי סדר הופעתן בסיפור. תוצאות נתונות במחסן. יש להתאים לכל סיבה תוצאה מתאימה.
3. התוצאות ניתנות בטבלה, לפי סדר הופעתן בסיפור. הסיבות ניתנות במחסן.
4. התוצאות ניתנות בטבלה לא לפי סדר הופעתן בסיפור. הסיבות ניתנות במחסן. יש להתאים לכל תוצאה סיבה מתאימה.
5. בטבלה לסירוגין סיבה ותוצאה לפי סדר הופעתן בסיפור. יש להתאים מן המחסן לכל סיבה תוצאה מתאימה ולכל תוצאה סיבה מתאימה.
6. סיבות נתונות בטבלה לפי סדר הופעתן בסיפור ויש להוציא תוצאות מתוך הטקסט.
7. סיבות נתונות בטבלה לא לפי סדר הופעתן בסיפור ויש להוציא תוצאות מתוך הטקסט.
8. תוצאות נתונות בטבלה לפי סדר הופעתן בסיפור ויש להוציא סיבות מתוך הטקסט.
9. תוצאות נתונות בטבלה לא לפי סדר הופעתן בסיפור ויש להוציא סיבות מתוך הטקסט.
10. התלמיד יוכל להוציא סיבות ותוצאות באופן עצמאי מהטקסט עפ"י הוראות מילוליות או כתובות.

אסטרטגיה 4 – סיבה ותוצאה

• מילות תוצאה



• מילות סיבה



* סמן בטקסט שלפניך בצבע **אדום** את משפטי הסיבה ובצבע **כחול** את משפטי התוצאה

• סדר בטבלה סיבה מול תוצאה.

תוצאה	סיבה

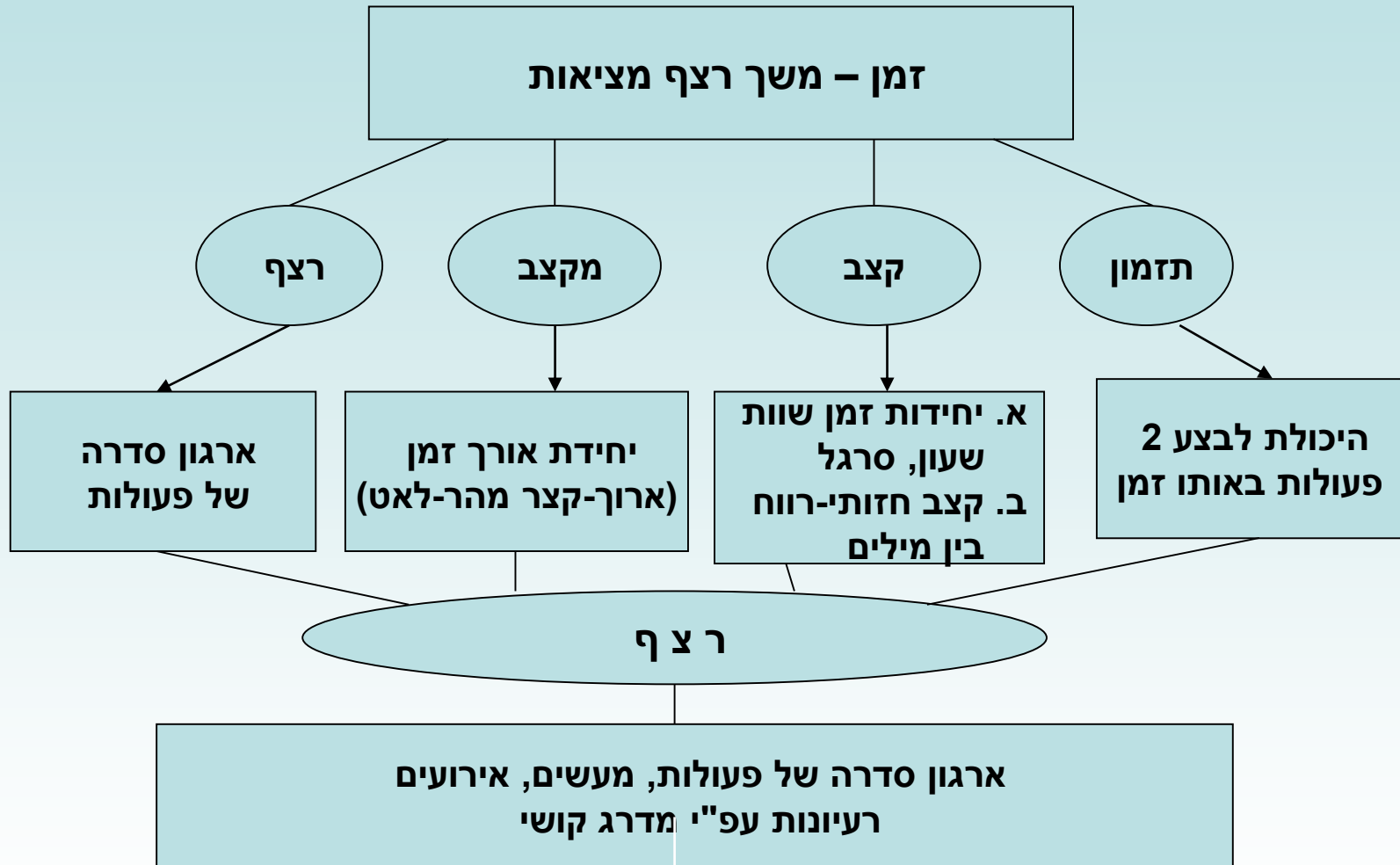
אסטרטגיה 5 – רצף

מטרה : * ארגון חומר על ציר זמן (משך רצף מציאות)
* הבנת השתלשלות אירועים והקשר ביניהם.
* עבודה על זיכרון מרחבי סמנטי.

שימוש : לארגן ולזכור סדרה של פעולות, מעשים, אירועים,
רעיונות בסדר הגיוני נורמטיבי.

יתרונות : דרוג על פי גורמים ואירועים, שימוש למפות סיפוריות.

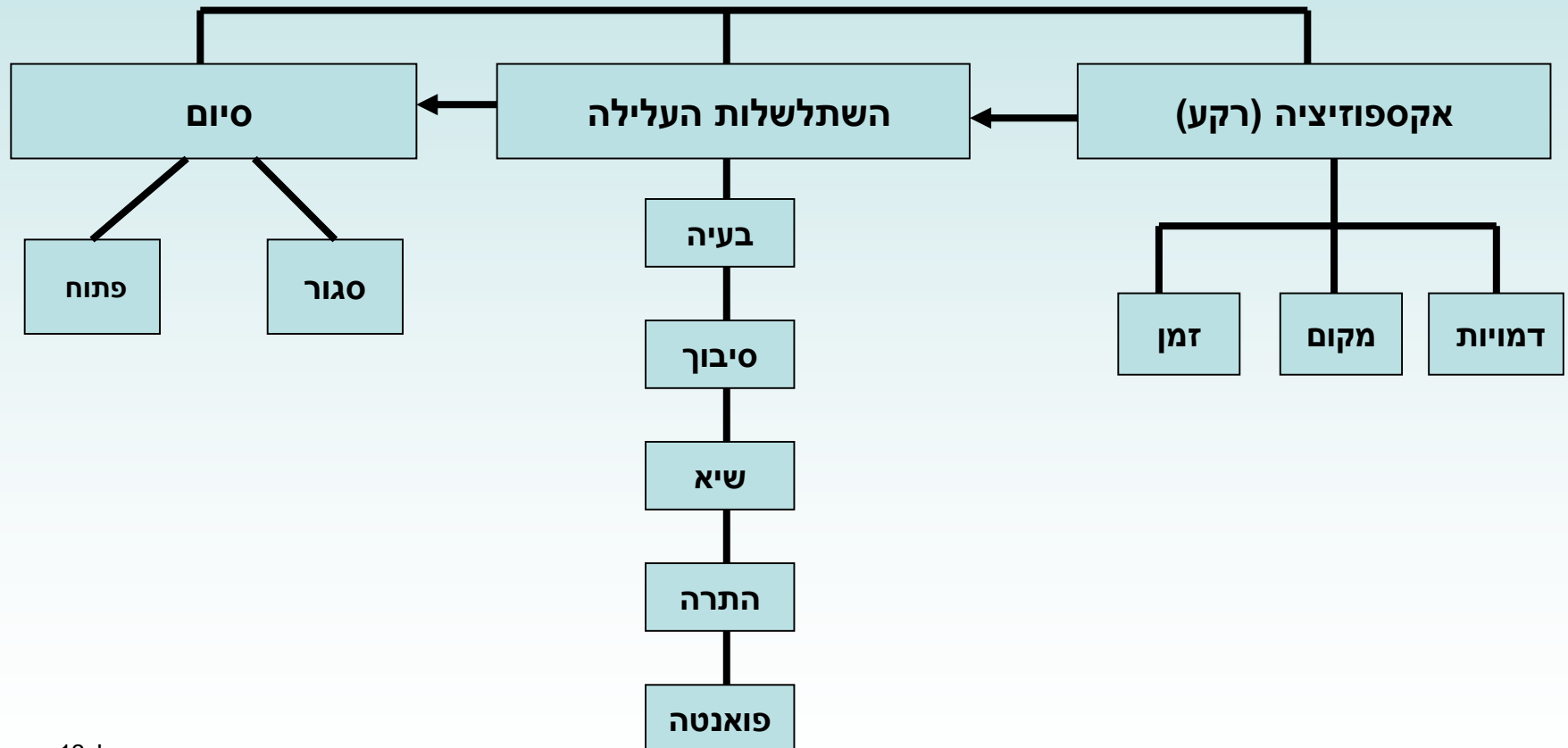
אסטרטגיה 5 – רצף



דוגמאות לתרשימים לארגון רצף טקסט

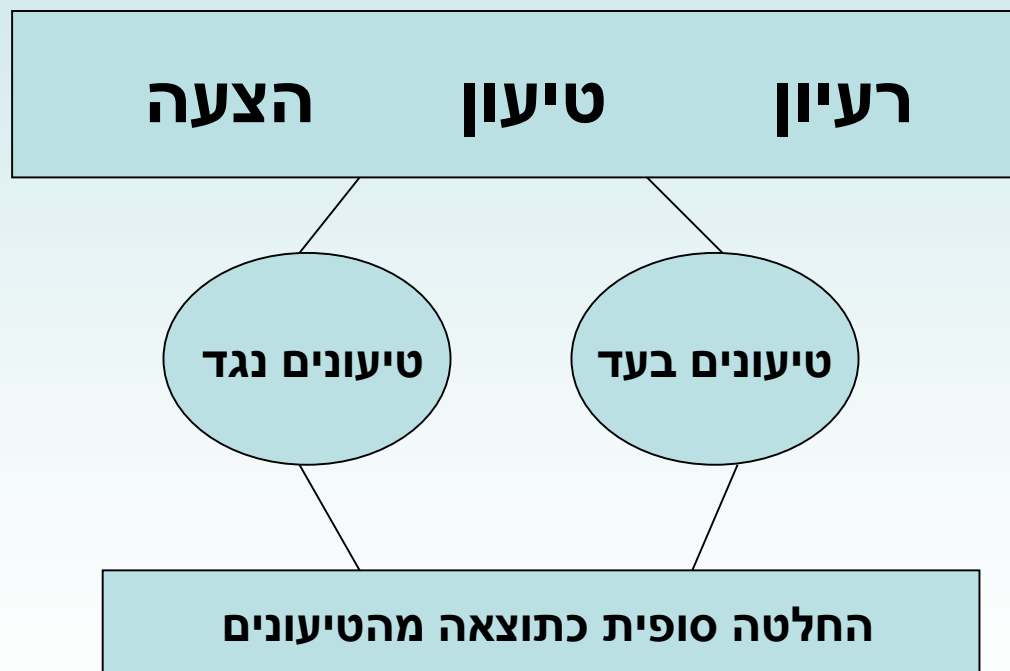
1. טקסט סיפורי (עלילתי)

שם הסיפור שם הסופר



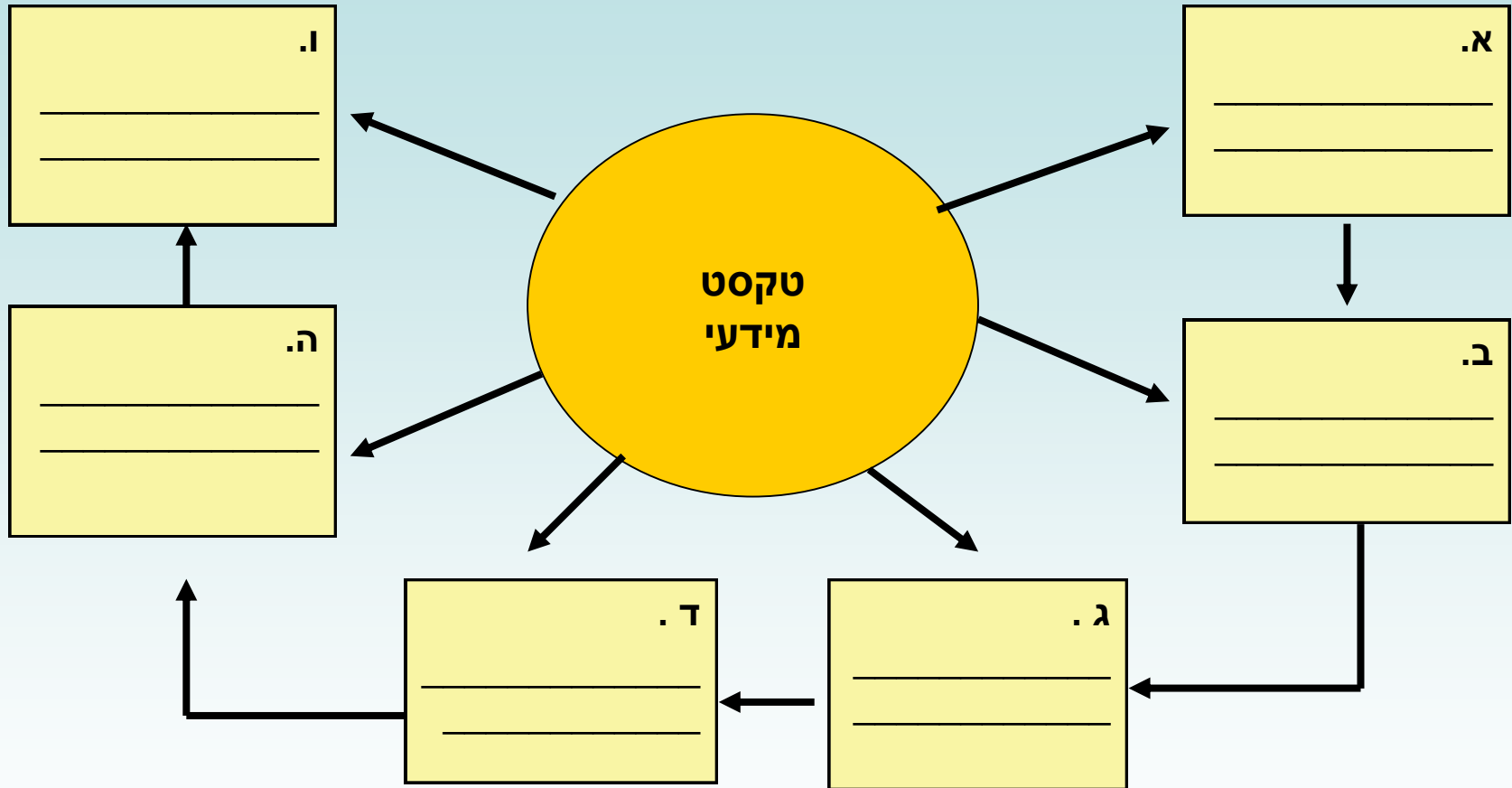
2. טקסט אינפורמטיבי (מידעי)

נושא הטקסט שם הסופר



3. מפת עכביש

מארגנת על פי קטגוריות, מאפשרת חלוקה יוצרת הקשרים בין נושאים



זוהי מפה דינאמית

מפת העכביש מתהווה תוך כדי למידה ועשייה.
ניתן להוסיף קטגוריות או מידע בתוך קטגוריה.
ההקשרים נוצרים לנגד עיני הלומד.

4. מפה לפתרון תרגיל בסדר פעולות חשבון



$$5 \times 3 (2 + 7 - 4) - 1$$

סוגריים לפני
כפל חילוק
חיבור וחסור

כפל חילוק
לפני חיבור וחסור

אם יש גם כפל
וגם חילוק -
לך לפי סדר
הופעתם בתרגיל

פתור את התרגיל
וכתוב תוצאה

פרוט דרוג שלבי – רצף



1. שיום מילולי של תמונות.
סדר את התמונות לפי רצף הגיוני.

2. התאם תמונה למלה, משפט.
סדר את התמונות לפי רצף הגיוני.

3. סדר את התמונות לפי הרצף שהן מופיעות בטקסט.

4. סדר את המשפטים ברצף כאשר ההשתלשלות הגיונית,
כשהטקסט מונח לפניך ונוסח המשפטים תואם לטקסט.

5. סדר את המשפטים כשרצף או נוסח המשפטים שונה מהטקסט.

6. סדר את הפסקאות לפי סדר הופעתן בטקסט
כשהטקסט לפניך / ללא טקסט.

7. סדר את האירועים בטקסט לפי התאריכים או הסדר ההיסטורי בו הם קרו.

8. סדר את האירועים בטקסט לפי השתלשלות הדברים שקרו, ללא טקסט.

אסטרטגיה 6 – שאילת שאלות

מטרה - * לעורר עניין ומעורבות התלמיד בחומר הנלמד
* לעורר סקרנות של הקורא.

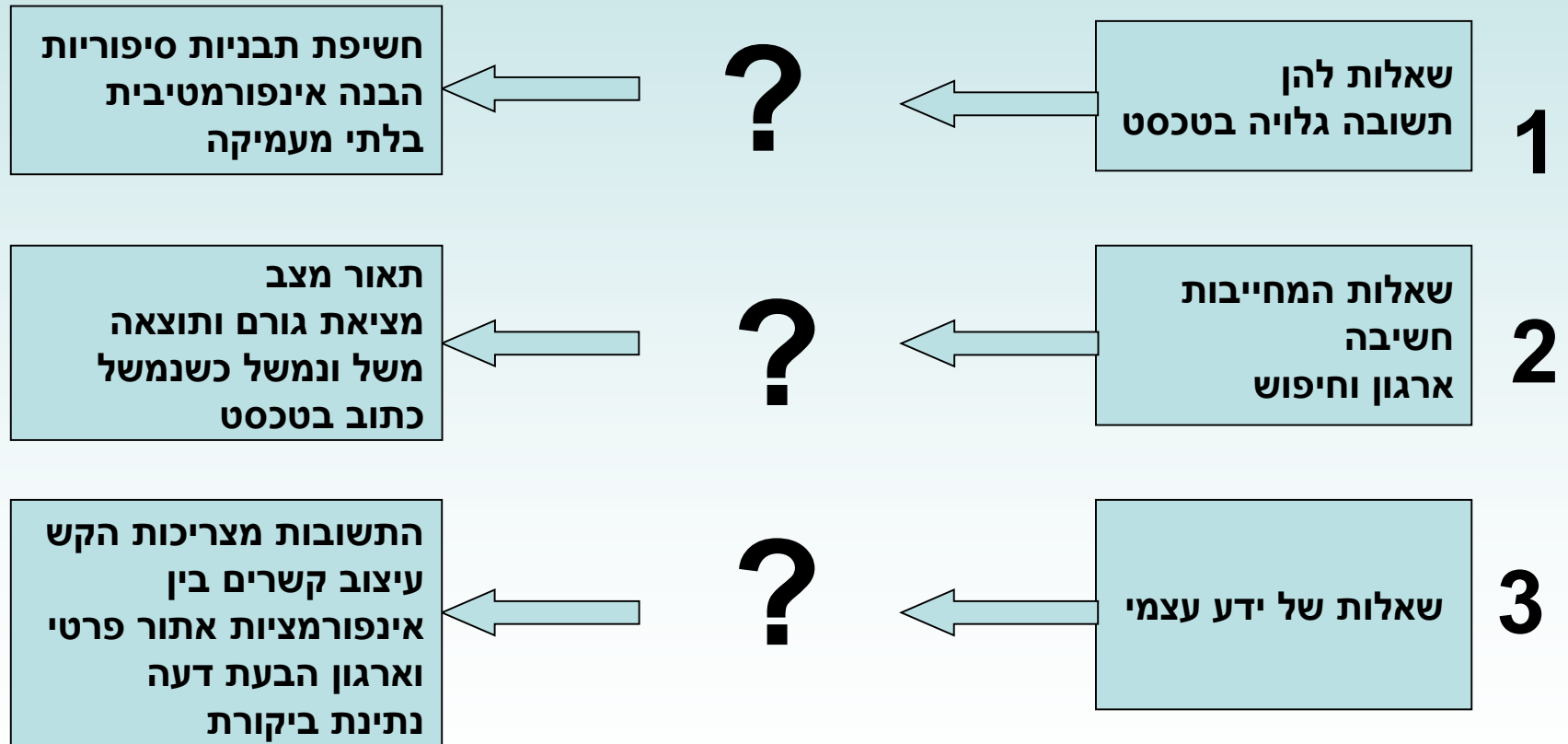
שימוש - * פתיח לנושא.
* חשיפה למידע עליו עוד לא נשאלו.

יתרונות - * מחייב חשיבה ארגון וחיפוש.
* מיקוד למידה.
* ניטרול אינפורמציה לא רלוונטית

אסטרטגיה 6 – שאילת שאלות

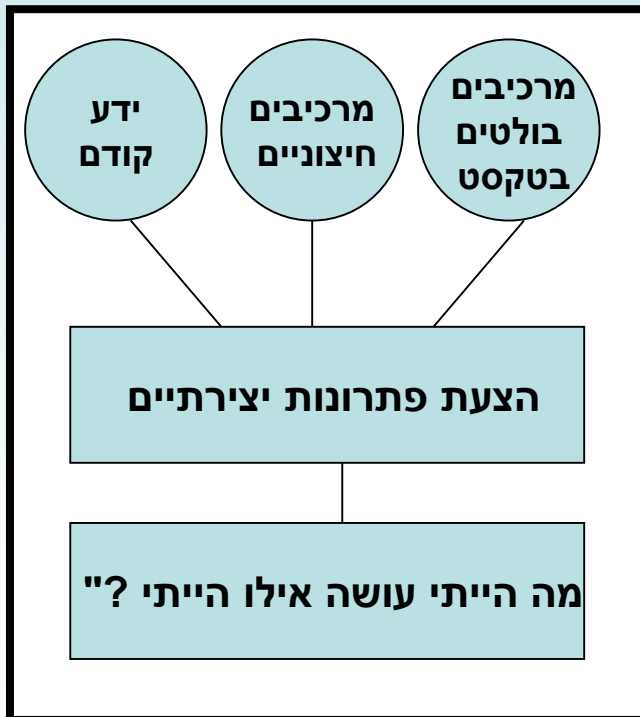
שאלות עפ"י דרישה לוגית

סוגי שאלות המתאפיינות בסוג היחסים בין שאלה ותשובה

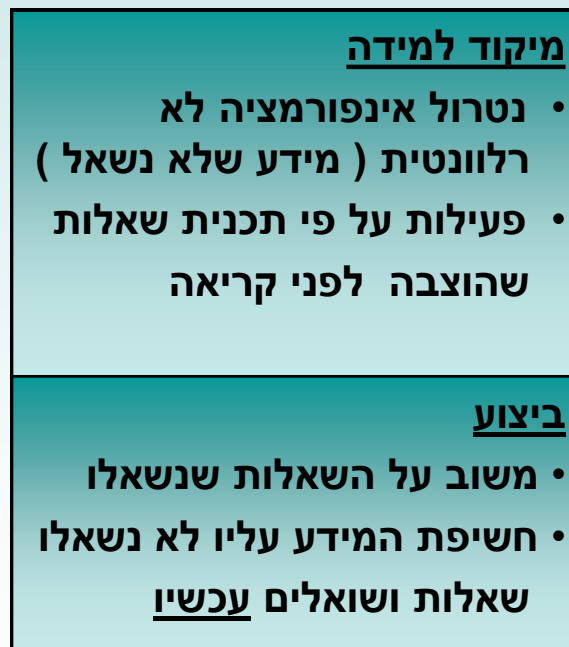


שאלות עפ"י מועד הזמן

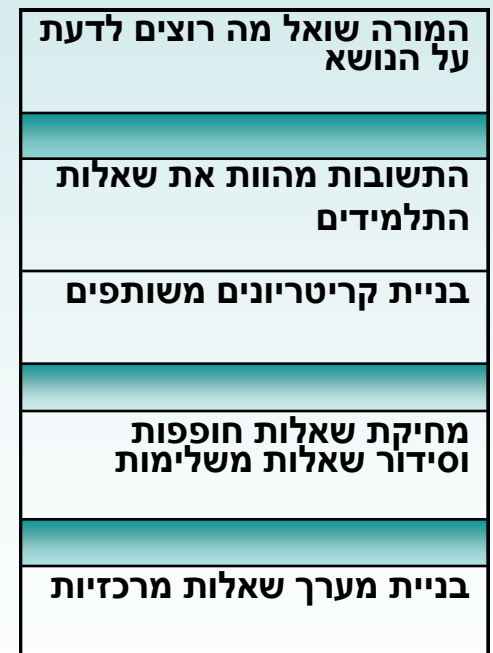
אחרי קריאת
טקסט

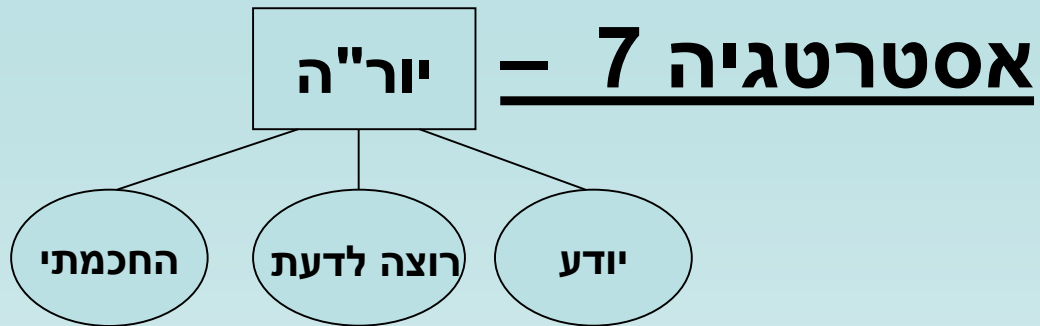


במהלך קריאת
טקסט



לפני קריאת
טקסט

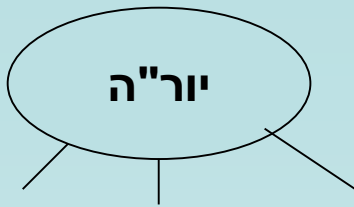




**מטרה * : שימוש בידע קיים כמנוף לתחילת תהליך
* פיתוח סקרנות ומוטיבציה**

שימוש : מיפוי ידע הקיים והידע שיש לרכוש

**יתרונות : התייחסות לידע קיים אצל הלומד
שימוש במקורות מידע נוספים.**



אסטרטגיה - 7

יודע רוצה לדעת החכמתי

כתיבת כל הידוע לתלמיד על הנושא בנקודות

ניסוח שאלות לגבי המידע שהתלמיד רוצה לקבל אודות הנושא

כתיבת רשימה של מקומות מידע, מהם ניתן למצוא חומר אודות הנושא

קריאה פעילה של אחד ממקורות המידע תוך שימת לב לאישור/הפרכה של העובדות הידועות עפ"י הטכסט

סיכום החומר

יודע	רוצה לדעת	השכלתי

מקורות מידע

אסטרטגיה 8 - סיכום

1. סיכום בנקודות

מטרה - סיכום החומר לקראת הבחינה, תוך שיפור הבנת הנקרא, הבחנת העיקר מהטפל, והבנת רצף האירועים.

שימוש – ארגון, הבנה ושינון של חומר לקראת מבחנים במקצועות עתירי טקסטים.

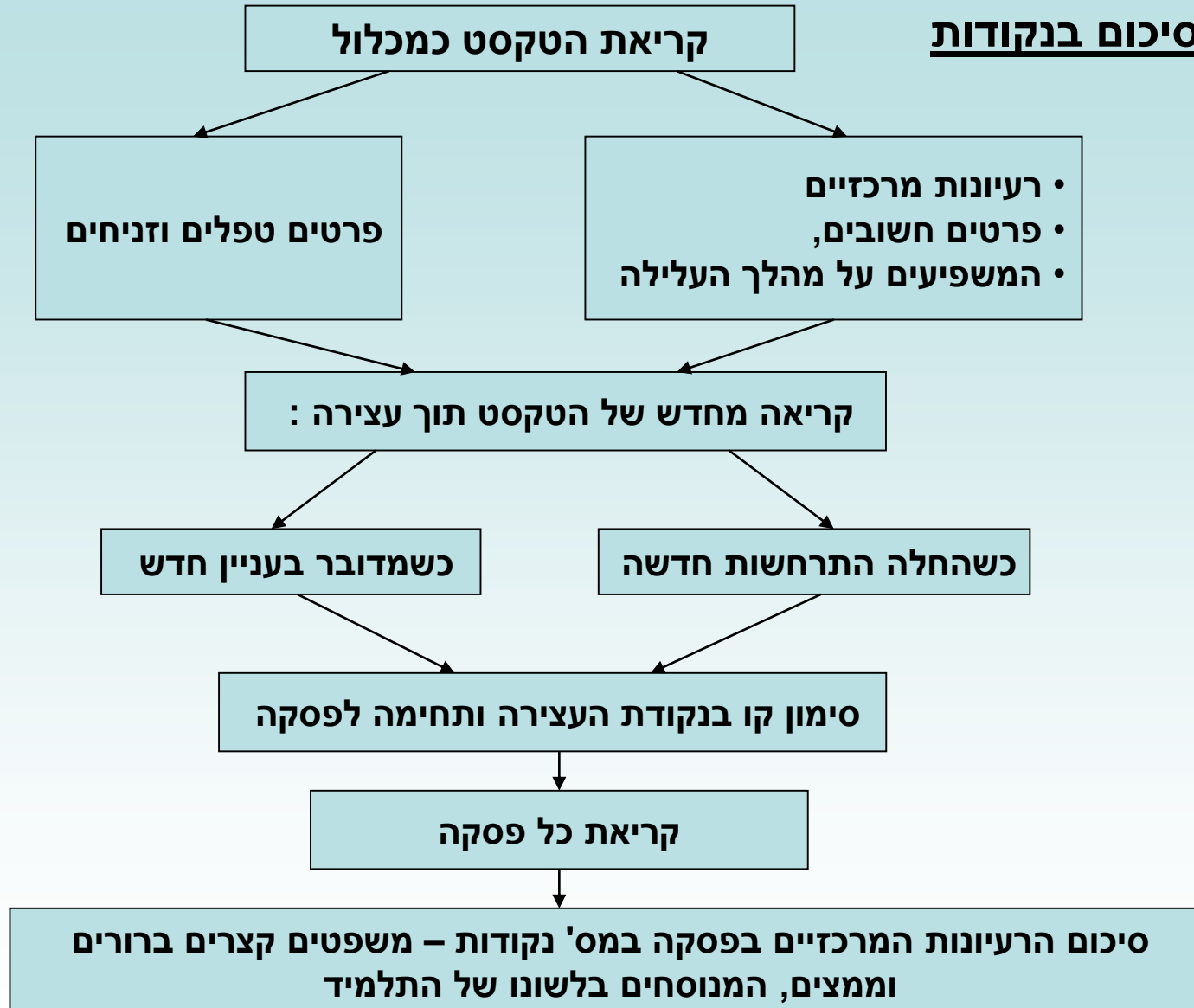
יתרונות – ♦ הבנת ההבדל בין רעיונות מרכזיים ופרטים חשובים, המשפיעים על מהלך העלילה לבין פרטים טפלים וזניחים.

♦ חתימת פסקאות לפי עניינים/התרחשויות (הבנה) ולא רק לפי מבנה הטקסט.

♦ סיכום החומר בנקודות – במשפטים קצרים, ברורים וממצים בלשונות של התלמיד (ניסוי אישי משפר הבנה).

פירוט האסטרטגיות

1. סיכום בנקודות



2. סיכום במרקרים צבעוניים לפי הדגשים שונים

מטרה - סיכום החומר לקראת הבחינה, תוך הדגשת משתנים מיוחדים שיש לזכרם .

שימוש – ♦ הפרדת החומר השוטף למספר משתנים מיוחדים, שנדרש לזכרם לקראת הבחינה: (תאריכים, דמויות, מושגים, מקומות וכד').
♦ במתמטיקה – ארגון בעיות תנועה, הספק וכד' ושיפור הבנתן.

יתרונות – ♦ הדגשת משתנים חיוניים לזכירה.
♦ הכנה לקראת בניית דפי-סיכום לפי משתנים והגדרות (דף תאריכים, דף מושגים וכד').

2. סיכום במרקרים צבעוניים לפי הדגשים שונים



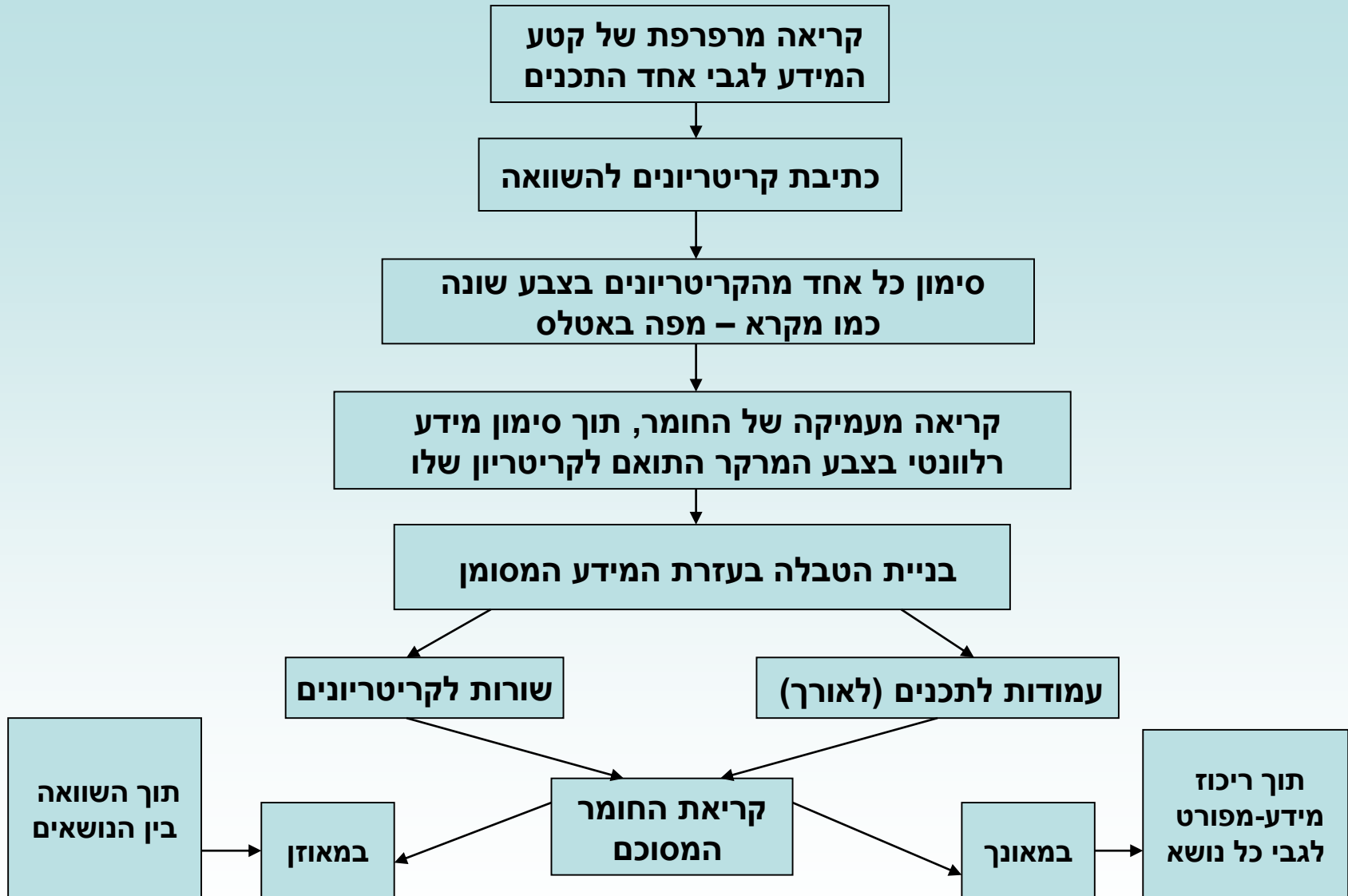
3. טבלת קריטריונים

מטרה – השוואה בין מספר נושאים לפי קריטריונים מוגדרים.

שימוש – ♦ סיכום חומר לימודי – השוואתי לקראת הבחינות במקצועות שונים.
♦ במתמטיקה – ארגון הנתונים בבעיות תנועה, הספק וכד', המשפר את הבנתן.

יתרונות - ♦ יכולת ללמוד את החומר ברצף מידע מפורט לגבי כל נושא השוואה בין הנושאים ע"פ כל אחד מהקריטריונים.
♦ לערוך השוואה בדרך מובנת.
♦ יכולת לארגן את החומר לפי קריטריונים בקריאה אחת בלבד,
תוך שימוש במרקרים צבעוניים, כשכל נושא מקבל צבע שונה.

3. טבלת קריטריונים



4. סיכום במרקר + הערות שוליים

